

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-08

Milieuraad

Nr. 334

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 2 juli 2010

De vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer naar aanleiding van de brief van 29 juni 2010 inzake de geannoteerde agenda van de Informele Milieuraad van 12 en 13 juli (Kamerstuk 21 501-08, nr. 333). De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 1 juli 2010. Vragen en opmerkingen en de daarop gegeven antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Koopmans

Adjunct-griffier van de commissie,
Lemaier

¹ Samenstelling:

Leden: Atsma, J.J. (CDA), Snijder-Hazelhoff, J.F. (VVD), Koopmans, G.P.J. (CDA), Fng voorzitter, Aptroot, Ch.B. (VVD), Samsom, D.M. (PvdA), Neppérus, H. (VVD), Jansen, P.F.C. (SP), Burg, B.I. van der (VVD), Koppejan, A.J. (CDA), Karabulut, S. (SP), Ouwehand, E. (PvdD), Wiegman-van Meppelen Scheppink, E.E. (CU), Mos, R. de (PVV), Groot, V.A. (PvdA), Tongeren, L. van (GL), Bommel, J.J.G. van (PVV), Monasch, J.S. (PvdA), Sharpe, J.E.J.W. (PVV), Dekken, T.R. van (PvdA), Dijkgraaf, E. (SGP), Veldhoven-van der Meer, S. van (D66), Verhoeven, K. (D66) en Voortman, L.G.J. (GL). Plv. leden: Ormel, H.J. (CDA), Lucassen, E. (PVV), Rouwe, S. de (CDA), Krom, P. de (VVD), Vermeij, R.A. (PvdA), Zijlstra, H. (VVD), Bashir, F. (SP), Elias, T.M.Ch. (VVD), Toorenburg, M.M. van (CDA), Gerven, H.P.J. van (SP), Thieme, M.L. (PvdD), Ortega-Martijn, C.A. (CU), Agema, M. (PVV), Smeets, P.E. (PvdA), El Fassed, A. (GL), Vliet, R.A. van (PVV), Jacobi, L. (PvdA), Bontes, L. (PVV), Dijsselbloem, J.R.V.A. (PvdA), Staaij, C.G. van der (SGP), Vacature, D66 ( ), Koolmees, W. (D66) en Braakhuis, B.A.M. (GL).

Vragen en opmerkingen van de fracties

De VVD-fractie

Geannoteerde agenda informele Milieuraad

De leden van de VVD-fractie steunen de wens tot duurzaam materiaal beheer. Zij vragen zich wel af of de door het kabinet gewenste integrale aanpak, niet tot een te groot en abstract iets zal leiden.

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat in Bonn ten aanzien van de klimaatonderhandelingen weinig voortgang is gemaakt. Voor deze leden staat voorop dat zij geen behoefte hebben aan verhoging van de Europese doelstelling van 20% CO₂-reductie. De leden steunen de wens om tot mondiale afspraken te komen. Wel zouden zij zoals vaker naar voren gebracht meer nadruk willen leggen op het zoeken naar alternatieve energiebronnen en daarbij ook in Europa en het liefst ook mondiaal samen te werken.

Verslag Milieuraad van 11 juni 2010

Wat betreft de IPCC-richtlijn ondersteunen de leden van de VVD-fractie de wil van Europa om tot zwaardere eisen te komen en daarbij te kijken naar de best beschikbare techniek. Wel vragen zij zich af, hoe de eisen zich verhouden tot die in andere continenten.

Wat is er, tot slot, ten aanzien van de bescherming van bossen concreet afgesproken om in andere continenten tot beter bosbeheer te komen?

De PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de stukken ter voorbereiding op de informele Milieuraad van 12 en 13 juli 2010.

Zij zijn zeer te spreken over de inzet die de minister heeft gepleegd op het gebied van GGO's. Het is goed als lidstaten snel de mogelijkheid krijgen om te beslissen over de teelt op hun eigen grondgebied.

De leden zijn ook tevreden over de inzet van de minister om het moratorium op de walvisvangst te handhaven.

Wat betreft klimaatverandering zijn de leden tevreden over het feit dat de minister de aandacht heeft gevestigd op het belang van «fast start financing». Wel willen de leden graag duidelijkheid over het standpunt van de minister met betrekking tot het verhogen van het CO₂-reductiedoel van 20% naar 30%. Stelt de minister nu dat haar inbreng in de Raad het standpunt van de meerheid onderschrijft? Namelijk dat het nu niet opportuun wordt geacht? De leden zien graag dat de minister blijft duidelijk maken dat als er een mogelijkheid is, het doel verhoogd moet worden naar 30%.

Wat betreft de verdere inzet van de minister op de informele milieuraad zijn de leden tevreden.

De CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie vinden het goed dat er voor aanvang van de informele Milieuraad die in het reces zal plaatsvinden, een schriftelijke gedachtenwisseling zal plaatsvinden met de minister over de voorlopige agenda en het verslag van de vorige Milieuraad.

Uit het verslag blijkt dat de afgelopen Milieuraad over veel onderwerpen is gesproken. Een daarvan heeft de bijzondere aandacht van de leden van de CDA-fractie, namelijk de voorbereiding van Rio+20. Het onderwerp groene economie staat daar op de agenda, maar behoeft nog uitwerking, zo schrijft u. Is de minister in dat verband bereid het thema duurzaam ketenbeheer (sustainable sourcing) voor te dragen voor diepgaande bespreking en actie?

Graag schetsen deze leden hierbij enige achtergronden. De leden zijn van mening dat duurzaam ketenbeheer voor het milieu momenteel meer en intelligentere aandacht behoeft en effectiever kan zijn dan nog een milieuwetje hier of daar. Voor milieuwetten gelden namelijk twee wetten: die van de afnemende meeropbrengst en die van toenemende complexiteit, zoals onlangs in het tijdschrift Milieu en Recht door een prominent milieujurist helder werd beschreven. Duurzaam ketenbeheer is daarentegen een nog grotendeels onontgonnen terrein waar grote stappen gezet zijn en nog grotere stappen gezet zullen worden. Daarbij is in de ogen van de leden van de CDA-fractie een meer faciliterende, minder een regulerende overheid nodig. Vandaar ook de aandacht die in mondelinge vragen werd gevraagd voor het duurzaam ketenbeheer dat nodig is voor steenkool.

Hoe ziet die rol van de overheid er volgens de leden uit? Het debat over duurzame handel lijkt helaas onder maatschappelijke organisaties en in de politiek te worden bepaald door twee concurrerende posities: de eerste luidt dat verduurzaming van ketens volkomen vrijblijvend is. De tweede dat verduurzaming van ketens volkomen regelbaar is. Op die twee extreme posities zijn gelukkig ook enkele uitzonderingen. Want in de schaduw van die twee extreme posities ontstaan multi-stakeholder initiatieven (MSI's) voor duurzame handel. Men denke aan Mars, dat merkte dat de kwaliteit van de cacaobonen achteruitging door slechte, milieu-onvriendelijke teeltmethoden, terwijl milieuorganisaties ook nog eens klaagden over de productieomstandigheden voor arbeiders. Dat bracht hen ertoe samen met Solidaridad te werken aan een programma dat in 2020 tot 100% duurzame cacao moet leiden. MSI's vormen een veelbelovende weg die leidt tot duurzaam ketenbeheer. Volgens de leden van de CDA-fractie heeft dat de toekomst, niet dankzij een Wet Openbaarheid Ketens, maar omdat consumenten, werknemers en andere belanghebbenden daar in toenemende mate om vragen én omdat dat lange termijn meerwaarde oplevert. Recent promotie-onderzoek toont aan dat duurzaam ketenbeheer vaak ten koste gaat van de winst, maar de waarde van het bedrijf verhoogt omdat risico's door goed ketenbeheer beter beheerst kunnen worden.

De successen van FSC, MSC, de rondetafels over soja, palmolie en suikerriet, tonen aan dat er met vallen en opstaan een effectief en werkbaar recept is gevonden voor duurzaam ketenbeheer. De «associate professor» Hospes van de Wageningen Universiteit heeft dit ook vanuit wetenschappelijk perspectief aangetoond en beschreven. Deze trend van duurzaam ketenbeheer zal de voetafdruk van Nederland de komende jaren verkleinen en de sociale en milieuomstandigheden in binnen- en buitenland verbeteren. De CDA-fractie zou het op prijs stellen als de regering in het verband van deze en andere conferenties deze successen tentoonspreekt en landen en instituties oproept om samen te werken aan duurzaam ketenbeheer. Het Initiatief Duurzame Handel is nu nog Nederlands; misschien is een Europese pendant bijvoorbeeld een goed idee. Er zijn nu zoveel mondiale rondetafels, het zou tijd kunnen zijn dat er bij de WTO een figuur wordt gevonden om die rondetafels te integreren in handelsafspraken. In sectoren waarin Nederland niet groot is, maar waar de keten nog zeer onduurzaam is, zoals bij veel mineralen als coltan, is het ook van

belang dat er snel een MSI wordt opgezet. Datzelfde geldt voor steenkool. Graag uw reactie op het voorstel dit thema daar te agenderen. Wellicht kunt u het recent gepresenteerde Actieplan Duurzame Handel van vele maatschappelijke organisaties en bedrijven daarbij betrekken.

Hetzelfde thema is uitstekend op zijn plaats onder het agendapunt duurzaam materiaalbeheer bij aanstaande informele Milieuraad. Wilt u dit ook daar onder de aandacht brengen, juist vanuit de verschillende essentiële rollen die departementen van EZ, VROM, BZ en SZW hier elk vervullen? Wilt u daarbij specifieke aandacht schenken aan de mogelijkheid om de IDH-aanpak naar het Europese schaalniveau te kopiëren?

Antwoorden van de minister

Verslag Milieuraad 11 juni 2010

Allereerst veel dank voor de steun voor mijn inzet en de voortgang die op verscheidene dossiers zoals GGO's, walvisvangst en klimaatverandering is geboekt. Om een goede weergave te geven van de afspraken die ik heb gemaakt over bosbeheer heb ik de Raadsconclusies die zijn aangenomen in de Milieuraad bijgevoegd.¹

Het precieze overzicht tav eisen aan best beschikbare technieken waar de VVD-fractie met betrekking tot de IPPC-richtlijn om vraagt, is niet voorhanden, omdat ook in de andere continenten de normstelling steeds wordt bijgesteld. Er wordt momenteel echter op regionaal en mondiaal niveau gewerkt aan normstellingen. Europa is relatief vooruitstrevend, er zijn echter geen aanwijzingen dat dit een negatief effect heeft op de concurrentieverhoudingen.

Duurzaam Materiaal beheer

De leden van de VVD-fractie steunen de wens tot duurzaam materiaal beheer. Zij vragen zich wel af of de door het kabinet gewenste integrale aanpak, «niet tot een te groot en abstract iets» zal leiden. Het is inderdaad belangrijk de balans in de gaten te houden: vermijden van versnipperd beleid en tegenstrijdige maatregelen, maar tegelijkertijd toch concrete stappen zetten in de richting van een duurzame mondiale economie. De grote mondiale milieuproblemen van deze tijd zijn complex en vragen om een integrale analyse. Hierbij moet kennis vanuit de verschillende departementen worden gekoppeld, zoals de leden van de CDA-fractie terecht opperen. Bij het uitwerken van concrete maatregelen moet steeds worden getoetst of deze niet leiden tot substantiële afwenteling naar andere milieucompartimenten, derde landen of volgende generaties.

Ik ben het met de leden van de CDA-fractie eens dat duurzaam materialenbeheer / duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen belangrijke onderwerpen zijn, die in het kader van de groene economie zeker aan de orde moeten komen.

Het gaat daarbij om verduurzaming van de hele keten van winning/teelt via handel, bewerking, productie, consumptie tot en met afvalstadium. De leden van de CDA-fractie wijzen terecht op de vele goede initiatieven die met succes door verschillende betrokkenen in de keten, al dan niet met overheidsbemoediging, nu reeds worden ontplooid en tot successen leiden. Tijdens de Vergadering van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling van de VN heeft Nederland door een «side-event» op het belang van Duurzame handel en duurzaam inkopen gewezen. Dit zijn inderdaad successen die verder moeten worden gestimuleerd en uitgebreid. Ook de criteria die in de rondetafels voor palmolie, soja, rietsuiker etc. op vrijwillige basis worden ontwikkeld – en in het geval van palmolie tot

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

weigering van niet-duurzaam geteelde palmolie hebben geleid door Unilever en Nestlé – zijn mooie voorbeelden van actie door het betrokken bedrijfsleven zelf. De rol van de overheid is bij de vrijwillige regulering faciliterend. Op enkele terreinen zijn er door de overheid echter ook bindende regels ontwikkeld, zoals die voor duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen.

Het Initiatief Duurzame Handel (IDH) is op dit moment, zoals de leden van de CDA-fractie aangeven, inderdaad nog een Nederlands initiatief. Nederland werkt er voortdurend aan om het gedachtegoed van IDH op de Europese en internationale agenda te krijgen. Nederland heeft zo bijvoorbeeld ook het voortouw genomen voor duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen. Nederland is voorstander van het toepassen van duurzaamheidscriteria op alle materiaalstromen. Te beginnen bij biotische stromen (voedsel, vezels en biobrandstoffen), omdat daar de grootste milieudruk zit. De initiatieven van IDH dragen daaraan bij. Ook voor abiotische stromen, zoals bijvoorbeeld steenkool, is het ontwikkelen en toepassen van «duurzaamheidscriteria» (voor winning en transport) in internationale handel van belang. Ik zal dit inbrengen in de informele Milieuraad en uiteindelijk moeten hierover WTO-conforme afspraken worden gemaakt.

Klimaat

De leden van de PvdA-fractie hebben aangegeven behoefte te hebben aan duidelijkheid over mijn standpunt met betrekking tot het verhogen van het CO₂-reductiedoel van 20% naar 30%. In de Raad heeft, in lijn met de Commissiemededeling geen meerderheid zich uitgesproken voor een unilaterale overgang naar 30%, omdat dit nu niet opportuun is. In het onlangs hierover opgestelde BNC-fiche (Kamerstuk: 22 212, nr. 1033) wordt hier uitvoerig op ingegaan. Ik heb mij uitgesproken voor het standpunt uit de Commissie-mededeling. Daarbij heb ik benadrukt dat 30% emissiereductie als heldere en geloofwaardige ambitie moet blijven. De Raad heeft de Commissie verzocht de overgang van 20 naar 30% verder voor te bereiden en een analyse te doen van de hiermee gepaard gaande effecten per lidstaat, inclusief een kosten/ baten-analyse.